

РОЗДІЛ 1. «ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ»

1.1. Україна: минувшина, сьогодення, майбутнє. (Соціально-філософський аналіз).

Сафонік Л.М.

lidiyasafonik@gmail.com

доктор філософських наук, доцент,
доцент кафедри філософії
філософського факультету
ЛНУ імені Івана Франка
м. Львів, Україна

ВПЛИВ ГОРИЗОНТІВ ЗНАЧУЩОСТІ НА ФОРМУВАННЯ ДИСКУРСУ СЬОГОДЕННЯ В УКРАЇНІ

Соціальні зрушення на теренах України донині провокують певний тектонічний зсув в українському соціальному просторі. З. Бауман та Л. Донкіс слушно артикулювали увагу щодо того, що "...Україна стала лакмусовим папірцем для глобальної моральної (не) чутливості на початку двадцять першого століття. У жодної країни світу не було більш трагічного пробудження і повернення до справжньої незалежності й свободи, ніж в Україні" [1, VI].

Погоджуємося з думкою З. Баумана, що люди, які вийшли на вулицю боронити свої права і свободи "здатні розхитати самі підвалини тиранічних або авторитарних режимів, що прагнуть цілковито контролювати поведінку своїх підлеглих і, понад усе, позбавити їх права на ініціативу" [1, 78]. Новий гуманістичний дискурсивний напрям сприяв конституюванню й екстраполяції нових смислів у соціальний простір України, заповнюючи ними старі суспільні форми.

Горизонти значущості України повстали через акт жертвності, через буттєвий вибір кожного із жертвників. Жертвна дія найбільшим чином утверджує буттєвість людського життя [4, 300]. Така дія як ніяка інша потребує від людини сміливості у бутті, бо, "... незалежно від моєї волі існує щось благородне, мужнє і

тому важливе для надання форми моєму власному життю” [5, 38]. Така дія є потужним чинником притомного сенсотворення та сенсорозуміння.

“Значущі інші” фігурують смисловими конструктами, які уможлиблюють механізми конституювання буттєвих смислів та життєвих сенсів кожною притомною людиною зокрема. П. Бергер, Т. Лукман слушно зауважують значимість дискурсу “значимих інших”, бо “Я – це рефлексивна сутність, яка відображає установки, прийняті стосовно до неї насамперед з боку значущих інших” [2, 215]. Значимість жертвовного дискурсу полягає у тому, що він є простором для визначення вагомості людських діянь й помислів, водночас розширюючи межі “серед своїх”. М. Попович напевне з деяким смутком наголошував, що вільним можна бути лише “серед своїх”, тобто бути вільною людиною “... це означає, що вона перебуває у вільному стані, себто “серед своїх”, більше того, “ідентичність досягається через співвіднесення мого Я з моєю спільнотою” [3, 134].

Буттєві смисли завжди є контекстуальними, відтак бути “серед своїх” – це втілювати особисті та соціальні ініціативи. Безумовно розширення смислового контексту “своїх” сприяє формуванню національної ідентичності та укріплення державності. М. Кастелз національної та культурної ідентичність розуміє як “процес творення сенсу на підставі певного культурного атрибуту чи пов’язаного між собою збору культурних атрибутів, якому-яким надається першість над іншими джерелами сенсу” [6, 22]. Думаємо, що українець має приклад вибору спрямування свого життя, орієнтуючись на людину, яка здатна пожертвувати своїм життям заради волі, гідності та честі Іншого. Керуючись зламними подіями в Україні принаймні дискурс спільного блага мав би перестати бути декларативним.

Отже, “життя як вправа у свободі” [5, 62] може стати смисловою основою вибору українця. Українців здатна об’єднати спільна мета – захист прав людини, повага до людської гідності, розбудова структур громадянського суспільства й правової держави, реалізації принципу справедливості у соціальному бутті. Можливість вільно реалізовувати свої людські права та ідентичність є підставою

формування притомної особи, яка бере на себе відповідальність за власний саморозвиток та сьогодення спільноти [4, 301].

Соціальні зрушення уможливають тектонічний зсув в суспільному просторі, фігуруючи підставою формування смислового горизонту “значимих інших”, завдяки піднесенню смислів “відповідального життя” понад емпіричні межі егоїстичного сенсовідчування та відповідної дискурсивно-етичної практики “*комфортного життя*”.

Розуміння вагомості “*схильності до спільного блага*” сприяє конституюванню гуманістичного дискурсу сенсорозуміння, будучи засторогою егоїстичних дискурсів та соціальних практик. Трансформація соціокультурного простору України оприявнює те, що служіння й жертвність сприяють творенню значимих смислових зразків, унаочнюючи перетин сенсу життя людини й смислу буття спільноти.

Використана література:

1. Бауман З. Моральна сліпота. Втрата чутливості у плинній сучасності / Зігмунт Бауман, Леонідас Донкіс ; [пер. з англ. О. Буценка]. – К. : Дух і літера, 2014. – 280 с.
2. Бергер П. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания / Питер Бергер, Томас Лукман. – М. : Academia-центр, Медиум, 1995. – 322 с.
3. Попович М. В. Бути людиною / Мирослав Попович. – К. : Києво-Могилянська академія, 2011. – 223 с.
4. Сафонік Лідія Буттєвість сенсу людського життя : монографія / Л. Сафонік. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – 350 с.
5. Peirce S. C. On the algebra of logic: a contribution to the philosophy of notation [Text] / Charles S. Peirce // American Journal of Mathematics. – Vol. 7. – № 2 (Jan., 1885). – P. 180–196
6. Castells M. Siła tożsamości / Munuel Castells. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2009. – 464 p.